

PROBLEMEN VAN DE BELGISCHE VISSERIJ

WAT BRENGT ONS DE TOEKOMST INZAKE EXPLOITATIE-VANGGEBIEDEN ? DE BESTRIJDING VAN DE BEVUILING

door K. MICHIELSEN, hoofdinspecteur-directeur bij de dienst voor de zee-
visserij — Ministerie van Landbouw

We hebben een moeilijke periode achter de rug, een zeer moeilijke. Het gaat nu een beetje beter. Maar echt goed is het nog niet. Nog heel wat mensen zitten in de knoei. En de vraag is : gaat het nu echt terug beteren, of is het maar even een luwte in de storm?

De oorzaken van de moeilijkheden kennen we allemaal : de plotse acceleratie in de stijging der exploitatiekosten ingevolge de oliecrisis gevolgd door de galopperende inflatie, de stagnerende afzetprijzen en de matige tot soms teleurstellende vangsten. De Overheden, zowel op nationaal vlak onze Minister, als op internationaal vlak, de E.E.G. en de Noord-Oost Atlantische Visserij-Commissie hebben, ieder op zijn manier, geprobeerd er iets aan te doen. Onze Minister heeft getracht de ergste nood enigszins te lenigen door het toekennen van de oliesubsidie. De E.E.G. heeft geprobeerd de druk van bepaalde overschotten op de marktprijzen te verlichten door het verlenen van exportrestituties en het instellen van importbeperkingen van sommige produkten uit derde landen. De Noord-Oost Atlantische Visserijcommissie werkt meer op langere termijn : haar doel is maatregelen te nemen opdat over enkele jaren de vangsten terug renderend zouden worden voor iedereen. In andere woorden dat het niet meer nodig zou zijn zowat 2 liter gasolie te verbruiken om 1 kg vis te vangen, of miljoenen investeringen te doen in schepen van 1000 en 2000 pk om enkele duizenden kg tong per reis aan te voeren. Ze heeft het nu geprobeerd met kwoteringsregelingen. Er is daar veel kritiek op, van alle kanten, ook vanwege de ambtenaren die aan de besprekingen zelf deelnamen. Maar het was de enige ingrijpende maatregel die momenteel realiseerbaar was. Laten we dan niet „schieten op de pianist..... de arme bliksem doet zijn best”.

Wat de visser en de reder echter het meest wensen is een krachtige en doorgezette verbetering van de afzetprijzen. Hierover heeft eigenlijk niemand macht. Zolang op wereldvlak deze langdurige en ernstige recessie niet omgezet wordt in een nieuwe periode van economische expansie, d.w.z. zolang er nog zoveel werkloosheid is, en nog zoveel ondernemingen in moeilijkheden verkeren, en de mensen er tegen opzien in het restaurant een stuk tarbot te bestellen, zolang zal de mot in de visprijzen blijven. Van het ogenblik dat de wereldeconomie, en dan voornamelijk de West-Europese economie terug op gang komt, zal men automatisch de prijzen-evolutie zien hernemen. Het gaat momenteel al iets beter. Laten we hopen dat het zo doorgaat.

Een paar goede jaren en een flinke dosis optimisme zullen we misschien erg nodig hebben in de naaste toekomst. Want de verdere toekomst ziet er uit als een bloedrode zonsopgang. „Red in the morning, gale warning”. Niet op het vlak van de prijzen of de marktevolutie. Wel neen, hier komen alleen tijdelijke moeilijkheden voor, en op lange termijn stijgt steeds de wereldvraag. Het gaat hem vooral om de visgronden. En nu denkt U zeker „Hoplabas, daar begint het weer ! We horen het zoveelste strooije van de geliefde smartlap der geleerde heren. Overbevissing en nog eens overbevissing. 't Is al de schuld van het kapitaal. En van de visser natuurlijk. Die vist met mazen als die van een „passevite” met motoren waarvan de pk's in de duizenden lopen, met schepen als kleine maalboten, schroeven als windmolens en netten waarin men kathedralen kan zetten, zonder te spreken van de bokkenvissers met hun wekkers en kittelaars en kettingmatten waarmee men de duivel uit zijn hel kan trekken !”.

Wees gerust, waarde vrienden. Het gaat daar niet over. Tenminste niet rechtstreeks. Onrechtstreeks wel. Alleen zijn de gevolgen van wat ik ga vertellen nog meer verdragend.

Er zijn op zee drie gevaren die onze visserij bedreigen en die zijn : de vervuiling, de overbevissing, en sommige maatregelen die men in verband met deze overbevissing meent te zullen nemen.

De vervuiling is misschien de ergste bedreiging maar dit gevaar is nog niet voor morgen, en we gaan er ons dus vandaag nog geen kopzorgen over maken.

Het gevaar van de overbevissing wordt misschien wel eens overdreven, maar laten we ons vooral hoeden voor onderschatting ervan. Vele

praktijkmensen doen dit. Ze menen dat de biologen de zaken dramatisch voorstellen om zichzelf belangrijk te maken, en dat de werkelijke oorzaken van het schaarser worden van bepaalde vissoorten op bepaalde plaatsen helemaal elders moeten gezocht worden. Dat laatste zit er misschien hier en daar ook wel in, maar de overbevissing is even reëel als de mist en de storm.

Het bevissen van de stocks, die in de beperkte ondiepe zeeën in de nabijheid van het land leven, door steeds maar grotere, snellere en sterkere schepen, en de uitdunning van deze stocks die er het gevolg van is heeft geleid tot een streven naar steeds maar meer ingrijpende maatregelen.

De minimummaten voor de netmazen en voor de lengte van bepaalde vissoorten waren een eerste, nog vrij schuchtere maatregel. Hij heeft zeker geen kwaad verricht en zonder hem zou de toestand waarschijnlijk heel wat slechter zijn dan hij nu is.

Men heeft enkele jaren geleden, ook op zeer schuchtere wijze, geëxperimenteerd met gesloten seizoenen, met name voor haring.

Toen plots de biologen een zeer ernstige waarschuwing ter tafel wierpen, verklarend dat verscheidene vissoorten een reëel gevaar liepen,

(Vervolg blz. 9)

Problemen in de Zeevisserij ? Dat wel maar de uitbatingskosten zijn zo uitermate hoog geworden dat het nauwelijks anders kan.

(Vervolg van blz. 7)

moest de Overheid in de onderscheiden lid-staten van de Noord-Oost Atlantische Visserijcommissie er wel mede instemmen dat de tijd gekomen was om zich te beraden over meer ingrijpende maatregelen.

Het lag voor de hand dat gegrepen werd naar het kwoteringssysteem voornamelijk omdat dit reeds herhaaldelijk beschreven werd in de literatuur, en inderdaad elders reeds jaren van toepassing is, en daarenboven, op het moment dat het in Europa ter sprake kwam, reeds gehanteerd werd door de I.C.N.A.F. (Noord-West Atlantiek).

Men kent het mechanisme : de biologen stellen een zgn. „TAC” voor: de totale hoeveelheid die gedurende de afgesproken periode mag gevangen worden om, ofwel de beschouwde vispopulatie te doen aangroeien, ofwel om ten minste een verdere aftakeling van de stock te voorkomen.

Over deze „TAC” wordt in het algemeen wel akkoord gekomen, maar dan komt het er op aan deze hoeveelheid te verdelen tussen de landen. Om een vertrekbasis te hebben wordt een verdeelsleutel gebruikt die er grosso modo, zo uitziet : 90 % van het totaal wordt verdeeld op basis van het percentage dat de vangst van het betrokken land in het verleden uitmaakte tegenover de totale vangsten. Dit verleden beslaat de meest recente tien jaren waarbij iets meer gewicht gelegd wordt op de meest recente jaren. De overige 10 % worden verdeeld tussen de kustlanden, met name deze landen wier kust grenst aan het zeegebied waar de te beschermen stock leeft en geëxploiteerd wordt. Momenteel krijgt ieder „kustland” een even groot deel van deze 10%, maar pogingen werden reeds gedaan om de verdeling te doen a rato van bv. de lengte van de kust (waarbij wij natuurlijk de kiezel zouden zijn). Dit kon tot nog toe verhinderd worden.

Maar het streven naar het verhogen van het aandeel van de „kust-staten” houdt onverminderd aan. Vorig jaar werd voorgesteld de 10 % te brengen op 20 en zelfs op 30 %. Ook dit mislukte voorlopig. Dit jaar gingen sommigen nog verder. Zo bv. toen bleek dat de door de biologen voorgestelde maximum toelaatbare vangst voor haring uit de Keltische Zee kleiner was dan de vangcapaciteit van de Ierse vloot, eiste dit land de totale hoeveelheid voor zich alleen op.

Parallel hiermee moet de evolutie van het zeerecht gezien worden. Er is nu zeker niemand meer die zich nog niet heeft neergelegd bij het feit dat we regelrecht lopen naar het einde van het oude en glorieuze principe van de vrijheid ter zee. Of we het jammer vinden of niet we gaan naar de veralgemening van de 200 mijls voorbehouden visserijzone. Er worden alleen nog wat „achterhoede gevechten” geleverd om te weten in hoeverre het recht van de kuststaat binnen deze tweehonderd mijlszone exclusief is of prioritair, of de kuststaat ook vissersvaartuigen van andere landen moet toelaten in deze zone (en onder welke voorwaarden) of helemaal niet. Het resultaat van deze besprekingen zal waarschijnlijk wel dichter liggen bij de tweede mogelijkheid dan bij de eerste.

Neem nu eens een kaart, en teken daarop ruw weg een zone van 200 mijl uit de kust van onze buurlanden in de Noordzee. Het is duidelijk dat alle visgronden in de Noordzee, de Ierse Zee, bewesten de Britse Eilanden, rond IJsland, Noorwegen, Groenland, enz..... bijna zonder uitzondering binnen deze 200 mijlszone liggen.

En wat krijgt het arme België ? Een klein driehoekje, niet eens de helft van één van die geografische rechthoekjes die gebruikt worden voor statistische doeleinden en die we gewoonlijk „visvakjes” noemen.

Veronderstellen we nu even dat het zeerecht evolueert zoals voorzien, en dat alle landen de nieuwe principes integraal zouden gaan toepassen.

Dan blijft voor ons niets anders over dan onze vloot te beperken tot dat gedeelte ervan dat van dit driehoekje kan bestaan d.w.z. onze kustvloot. Volgens statistieken brengt dit gedeelte van de zee zowat 10.000 ton met een waarde van zowat 250 miljoen op. Van een dergelijke opbrengst kunnen pakweg een kleine honderd schepjes (tussen 20 en 50 BT) en zowat 200 à 300 vissers leven. Op voorwaarde dat de vervuiling van de zee, en van onze kustwateren in het bijzonder, niet toeneemt en ook dat de overbevissing in de nabijgelegen zeeën op efficiënte wijze be-

kampt wordt. Het grootste gedeelte van onze installaties in de havens wordt dan overbodig. Moest daarenboven de vervuiling verder toenemen dan zou uiteindelijk van onze visserij niet veel overblijven. Dit is de meest pessimistische opvatting.

De meest optimistische houdt rekening met het bestaan van de E.E.G. met als basis het Verdrag van Rome en de verordening nr .2141/70. Hier wordt duidelijk gesteld dat de wateren die onder de jurisdictie van de lid-staten ressorteren vrij moeten openstaan voor de vissersvaartuigen van alle andere lidstaten, maar anderzijds dat een gemeenschappelijk beleid moet gevoerd ter bescherming van de visstocks en ter rationalisering van de visserij zodat de visserijbevolking van alle lidstaten een behoorlijk inkomen verzekerd wordt.

Indien nu alle visgronden voorbehouden worden voor schepen van de E.E.G.-staten, en zonder enig onderscheid van vlag, en in deze „E.E.G.-binnenzee” een rationeel beleid gevoerd wordt, zowel op het vlak van de bescherming van de visstapels als op dat van de meest rationele vlootopbouw, dan ziet het er naar uit dat onze visserij gered is.

Hieraan moet nog worden toegevoegd dat de E.E.G. in een sterkere onderhandelingspositie zou komen te staan tegenover andere landen die traditioneel in deze zeeën komen vissen, zoals bv. IJsland en Noorwegen.

Tenslotte weze hieraan toegevoegd dat de bestrijding van de vervuiling van de zeeën, en voornamelijk van de kustzeeën, die momenteel geschiedt in het kader van de Conventies van Oslo, Londen en Parijs, nu ook aangevaerd schijnt te worden op E.E.G.-vlak. In het licht van wat hierboven werd gezegd kan ook dit op lange termijn van zeer groot belang worden voor onze visserij.

Men zal wel inzien dat om een rationele bevissing van de „E.E.G.-zee” te verzekeren de onderscheiden nationale vloeten, en onder meer ook de Belgische, nog wel enigszins moeten ingekrompen worden.

Eigenlijk is dit voor ons geen bezwaar, aangezien enerzijds de algemene trend van de evolutie in onze vloot schijnt te zijn dat het aantal schepen regelmatig afnam, maar dat deze afname begint te vertragen, zodat men kan verwachten dat een stabilisatie zal tot stand komen op een niveau dat nog wel eventjes lager ligt dan het huidige.

Precies hetzelfde kan gezegd worden van de bemanningen. Sedert een twintigtal jaar neemt het aantal vissers gestaag af met gemiddeld een vijftigtal per jaar. Men kan dus stellen dat tegen het jaar 2000 er geen Belgische vissers meer zullen zijn en dus ook geen visserij meer. Het aantal scheepsjongens volgde dezelfde dalende lijn, en op sommige ogenblikken zelfs een nog scherper dalende lijn. Maar hierin is, sedert het oprichten van het Fonds voor Scheepsjongens, een wijziging ingetreden. Het aantal scheepsjongens nam, onmiddellijk na het inwerking treden van het Fonds merkbaar toe, en bleef sedertdien stabiel. Dit betekent dat waarschijnlijk het aantal vissers minder en minder zal gaan dalen, om over enkele jaren een niveau te bereiken waar het stabiel zal blijven. Dit op voorwaarde natuurlijk dat het Fonds zijn rol zal blijven vervullen. Eenieder zal er wel mee akkoord gaan dat om zijn rol te kunnen blijven vervullen het Fonds met de tijd meemoet. Dit wil zeggen dat het vaste loon dat nu aan de scheepsjongens wordt uitgekeerd (300 fr. per zeedag) moet opgetrokken worden. Doet men dat niet dan verliest het Fonds meer en meer zijn efficiëntie. Ieder van ons kent hier, zal ik hopen, zijn verantwoordelijkheid.

Wat er ook van weze, deze optimistische visie laat ons toe de toekomst werkelijk zonder vrees tegemoet te zien : alles komt op zijn plooi, en de visserij in de toekomst zal heel wat renderender en meer levensvatbaar zijn dan de huidige.

De werkelijkheid zal waarschijnlijk wel ergens tussen beide visies liggen, en zeer waarschijnlijk dichter bij de optimistische dan bij de pessimistische visie.

Het zal in niet geringe mate van de nauwe samenwerking tussen de bedrijfsmensen onderling en tussen de bedrijfsmiddelen en de Overheid afhangen in hoeverre dit doel kan verwezenlijkt worden. De ambtenaren zullen, dit kan ik verzekeren, hun werk op dit vlak met de meeste toewijding doen.